

CZU: 339.543+342.9

UNELE OPINII PRIVIND RĂSPUNDEREA ADMINISTRATIV-DISCIPLINARĂ CA FORMĂ DE INFLUENȚARE A CREȘTERII PROFESIONALISMULUI FUNCȚIONARILOR VAMALI

Sergiu BODLEV,

lector universitar din cadrul Universității de Stat B.P.Hașdeu din mun.Cahul

Valeriu ZUBCO,

doctor în drept, conferențiar universitar, Universitatea Liberă Internațională din Moldova

REZUMAT

Importanța disciplinei de muncă în organele vamale se bazează pe conștiinciozitatea și convingerea fiecărui colaborator în necesitatea îndeplinirii necondiționate a obligațiilor sale de serviciu, pe responsabilitatea personală pentru sectorul încredințat și îl obligă pe fiecare colaborator: să respecte cu strictețe Constituția Republicii Moldova, legislația în vigoare și normele, dispozițiile legale din sfera de activitate; să-și perfecționeze permanent calitățile profesionale, să execute întocmai și în termenele stabilite ordinele și dispozițiile conducătorilor ierarhici superiori, să manifeste inițiativă personală și insistență în serviciu; să combată activ tentativele de contrabandă și încălcările administrative ale legislației vamale; să fie vigilent, să păstreze secretele de stat și altă informație oficială cu accesibilitate limitată, utilizată în activitatea de serviciu; să respecte legile și obiceiurile altor state, popoare, să nu lezeze drepturile cetățenilor; să asigure controlul vamal necesar, prevenind încălcările legislației vamale; să respecte normele etice de serviciu; să studieze metodele de lucru avansate, aplicându-le în exercitarea obligațiilor de serviciu; să respecte regulile de purtare a uniformei și semnelor de distincție; să manifeste atitudine grijulie față de averea statului (clădirile, utilajul vamei, mijloacele transportului auto de serviciu, mijloacele tehnice de control etc.), să asigure păstrarea în condiții corespunzătoare a documentației de evidență strictă, precum și a obiectelor de valoare sau a bunurilor, reținute ori confiscate în rezultatul efectuării controlului vamal; să respecte normele și regulile de protecție a muncii, tehnicii securității, sanitariei, securității antiincendiară, etc. Încălcarea acestor obligații de serviciu atrage răspunderea disciplinară.

Cuvinte-cheie: drept vamal, funcționar vamal, răspunderea disciplinară, stat de drept, norme de drept.

SOME OPINIONS ON DISCIPLINARY LIABILITY AS A FORM OF STIMULATING THE INCREASE IN PROFESIONALISM OF CUSTOMS OFFICIALS

Sergiu BODLEV,

university lecturer B.P. Hașdeu State University of Mun.Cahul

Valeriu ZUBCO,

Doctor of Law, Associate Professor, University International free from Chisinau

SUMMARY

The importance of disciplinary work in the customs bodies is based on the conscientiousness and conviction of each contributor in the necessity of unconditional fulfilment of his service bonds, on personal responsibility for the sector entrusted and obliges each contributor: to strictly respect the Constitution of the Republic of Moldova, legislation in force and norms, legal provisions in the sphere of activity; To continuously improve their professional qualities, to carry out the orders and provisions of the superior hierarchical leaders in the time limits laid down, to show personal and insistence initiative in the service; Actively combat smuggling attempts and administrative violations of customs legislation; Be vigilant, keep state secrets and other official information with limited accessibility, used in service activity; to respect customs laws of other states, peoples, to not injure the rights of citizens; to ensure the necessary customs control, to prevent breaches of customs legislation; to comply with the ethical rules of service; to study advanced working methods, to apply them in the exercise of service bonds; to comply with the rules of conduct of uniform and signs of distinction; to show a caring attitude towards the state's wealth (buildings, equipment vamei, the means of transport of the service, technical means of control, etc.), to ensure that the documentation of strict records is kept in proper condition, As well as of valuables or property, retained or confiscated in the result of customs control; Comply with rules and rules of protection of work, security techniques, sanitation, fire safety, etc. Violation of these service obligations draws disciplinary responsibility.

Keywords: Customs law, customs official, disciplinary liability, rule of law, norms of law.

Introducere. Răspunderea disciplinară este o situație juridică, care constă în complexul de drepturi și obligații conexe, conținut al raporturilor juridice sancționatorii, stabilite între un organ al administrației publice sau, după caz, un funcționar public și autorul unei abateri administrative ce nu este contravenționalizată. Încălcarea prevederilor Codului de etică și conduită a colaboratorului vamal atrage răspunderea administrativ-disciplinară a funcționarilor vamali. Nerespectarea reglementărilor vamale se caracterizează prin pericol social ridicat, întrucât astfel sunt lezate interesele economice ale statului și prin aceasta se aduc grave prejudicii securității economice a țării. În această ordine de idei, în cadrul măsurilor de sistem realizate de Republica Moldova pentru consolidarea principiului general de drept, al legalității, în baza căruia autoritățile, instituțiile publice și cetățenii sunt obligați să respecte legea, ordinea de drept, să întreprindă măsuri de prevenire și combatere a infracționalității economice, un loc important revine respectării necondiționate de către funcționarii vamali a cadrului legal ce reglementează relațiile în sfera vamală.

Scopul esențial al cercetării constă în prezentarea aspectelor privind răspunderea administrativ-disciplinară a funcționarilor vamali. Prin scopul propus, urmăm analiza și cercetarea multiaspectuală a răspunderii administrativ-disciplinare a funcționarilor vamali prin prisma prevederilor Constituției, Codului Vamal al RM, Legii cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public și a altor acte legislative și normative în vigoare. De asemenea, scopul și obiectivele acestui articol sunt de a evidenția particularitățile unei buni reglementări juridice, și de a releva și elucida noi aspecte legislative privind implementarea în viață a practicilor legislative în domeniul dreptului vamal. Scopul și obiectivele acestui articol constau în elaborarea unor recomandări practice, ținând cont de cercetările efectuate, în vederea identificării unor recomandări privind îmbunătățirea și perfecționarea cadrului legislativ național în acest domeniu.

Actualitatea și importanța temei date pune în evidență necesitatea de cercetare și identificare a soluțiilor pentru o reglementare cât mai eficientă a problematicii răspunderii administrativ-disciplinare a funcționarilor vamali în virtutea funcției pe care o dețin. Cercetarea dată apare destul de actuală și

importantă dat fiind faptul că identifică ansamblul mijloacelor juridice de atragere la răspundere administrativ-disciplinară a funcționarilor vamali în scopul creșterii profesionalismului acestora. Din aceste considerente, la momentul actual, în teoria și practica dreptului administrativ, problema răspunderii administrativ-disciplinară în domeniul Dreptului vamal, este percepută ca fiind una actuală și de importanță deosebită.

Pentru că un studiu științific are la bază metode de cercetare, în cadrul articolului am recurs la metodele speciale ale cercetării științifice. Metodele aplicate în acest studiu sunt: analiza, sinteza, comparația, investigația științifică. Materialele folosite au fost preluate din: legislația în vigoare a Republicii Moldova; literatura de specialitate atât națională, cât și de peste hotarele țării.

Prezenta cercetare este importantă și actuală, deoarece identifică o cercetare aprofundată a conceptelor ce planează în jurul instituției răspunderii administrativ-disciplinare în domeniul Dreptului vamal. Astfel, aceasta se prezintă prin cercetarea teoretică, dar și practică a tuturor factorilor cu impact determinant asupra realizării conform legii a răspunderii administrativ-disciplinare în domeniul Dreptului Vamal. Noutatea științifică într-o astfel de abordare, în viziunea noastră, este dată de faptul că numai în această modalitate se oferă o imagine de ansamblu asupra răspunderii administrativ-disciplinare și se oferă ocazia particularizării răspunderii disciplinare ca formă de influențare a creșterii profesionalismului angajaților vamali.

La nivel teoretic, s-a făcut o analiză a doctrinei în domeniul răspunderii administrativ-disciplinare a funcționarilor vamali, cu identificarea problemelor ce se referă la răspunderea administrativ-disciplinară ca formă de influențare a creșterii profesionalismului funcționarilor vamali.

Ținând cont de faptul că răspunderea administrativ-disciplinară este o formă a răspunderii, ne propunem a analiza literatura de specialitate în vederea identificării inițial a noțiunii de răspundere administrativă. Astfel, autorii Mocanu V. și Pascalu I., specifică în lucrarea „Răspunderea administrativă” că răspunderea juridică este acea formă a răspunderii sociale constând în complexul drepturilor și obligațiilor conexe care, potrivit legii, se nasc ca urmare a producerii unor fapte ilicite și care constituie cadrul în care se aplică

și se execută sancțiunile juridice menite să asigure restabilirea ordinii de drept. Răspunderea juridică administrativă, în urma încălcării normelor de drept administrativ, poate fi: disciplinară, contravențională și patrimonială. [11, p. 35] În acest context, avem a specifică că răspunderea administrativ-disciplinară a funcționarilor vamali reprezintă un ansamblu de norme care reglementează actele și faptele săvârșite de către funcționarul vamal în exercitarea atribuțiilor sale, considerate a fi abateri disciplinare, precum și de sancțiuni care se aplică în mod corespunzător. Normele de etică, de conduită și cele care țin de disciplina de serviciu în cadrul Serviciului Vamal sunt stabilite de Codul de etică și conduită al funcționarului vamal, aprobat de către Guvernul Republicii Moldova prin Hotărârea nr. 1161 la 20.10.2016. [5]

Codul de etică și conduită prescrie modul în care funcționarul vamal trebuie să se comporte în relațiile sale cu persoanele fizice și juridice, colegii, conducătorii și subordonații, precum și cu ceilalți angajați. Codul de etică și conduită este accesibil public. Funcționarii vamali beneficiază de instruire privind aplicarea Codului de etică și conduită, iar conducătorii Serviciului Vamal sunt obligați să asigure respectarea acestuia [12, p. 55].

Nerespectarea Codului de etică și conduită atrage răspunderea administrativ-disciplinară. Serviciul Vamal pune la dispoziția persoanelor fizice și juridice proceduri disponibile public de depunere a plângerilor privind comportamentul funcționarilor vamali ce contravine standardelor prevăzute de Codul de etică și conduită.

Sancțiunea disciplinară, exceptând avertismentul, nu poate fi aplicată decât după o cercetare prealabilă a faptei imputate de către comisia de disciplină. Cercetarea prealabilă impune aplicarea sancțiunii disciplinare după investigarea prealabilă a faptei imputate și după audierea echitabilă a funcționarului vamal.

La individualizarea sancțiunii disciplinare se va ține seama de cauzele și gravitatea abaterii disciplinare, de circumstanțele în care aceasta a fost săvârșită, de comportamentul funcționarului vamal în timpul serviciului, precum și de existența altor sancțiuni disciplinare al căror termen nu a expirat [14, p. 109].

Constituirea, componența și atribuțiile comisiei de disciplină, precum

și procedura de efectuare a anchetei de serviciu și de aplicare a sancțiunilor disciplinare se stabilesc printr-un regulament aprobat prin ordinul conducătorului ierarhic superior. Termenul de acțiune a sancțiunii disciplinare nu poate depăși un an de la data aplicării. Dacă, pe parcursul acestui an, funcționarul vamal nu este supus unei noi sancțiuni, se consideră că acestuia nu i s-a aplicat sancțiune disciplinară. Actul administrativ de sancționare disciplinară poate fi atacat în instanța de contencios administrativ în modul stabilit de lege [17, p. 98].

Realizând un studiu comparat între prevederile legislației Republicii Moldova și a normelor statelor Uniunii Europene privind răspunderea administrativ-disciplinară a funcționarului vamal, constatăm că: la nivelul reglementărilor interne a statelor comunitare, funcționarul vamal în caz de nerespectare a legislației este mai aspru pedepsit disciplinar comparativ cu funcționarul vamal din Republicii Moldova. În continuare, ne propunem o analiză comparată a dispozițiilor legale aferente tragerii la răspundere disciplinară în state precum: România, Spania, Italia, Grecia, Franța. În statele enumerate *supra*, normele legale prevăd răspunderea administrativ-disciplinară a funcționarului vamal și ca o răspundere pecuniară, în caz de încălcare a legislației, funcționarilor vamali li se poate reduce din salariu, în raport cu încălcarea făcută.

Spre exemplu, legislația României stabilește la art. 77 alin. (3) Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, că sancțiunile disciplinare aplicate funcționarilor vamali sunt:

- a) mustrarea scrisă;
- b) diminuarea drepturilor salariale cu 5-20% pe o perioadă de până la 3 luni;
- c) suspendarea dreptului de avansare în gradele de salarizare sau, după caz, de promovare în funcția publică pe o perioadă de la 1 la 3 ani;
- d) retrogradarea în treptele de salarizare sau retrogradarea în funcția publică pe o perioadă de până la un an;
- e) destituirea din funcția publică. La individualizarea sancțiunii disciplinare se va ține seama de cauzele și gravitatea abaterii disciplinare, împrejurările în care aceasta a fost săvârșită, gradul de vinovăție și consecințele abaterii, comportarea generală în timpul serviciului a funcționarului public, precum și de existență în antecedentele acestuia a altor sancțiuni disciplinare care nu au fost radiate. [8, art. 77, alin. (3)]

În sistemul spaniol, creșterea profesionalismului funcționarilor vamali prin sancțiuni disciplinare se poate distinge din Legea nr.7/2007 din 12 aprilie 2007 Estatuto Básico del Empleado Público, care stabilește la art.85 abateri disciplinare aplicabile și funcționarilor vamali după cum urmează:

Abateri disciplinare foarte grave: a) Nerespectarea prevederilor Constituției și a statutelor de autonomie a Comunităților Autonome și a Orașelor Ciudades de Ceuta și Lelilla; b) toate acțiunile ce prevăd discriminarea rasială, etnică sau religioasă sau convingeri, incapacități, orientare sexuală, limbă. c) părăsirea locului de muncă; d) participarea la manifestări ilegale care aduc prejudicii grave administrației publice sau cetățenilor; e) nerespectarea principiului imparțialității, abuzul de putere deținute pentru a influența în procesele electorale; f) împiedicarea exercitării libertăților publice și a drepturilor sindicale.

Abaterile disciplinare grave și ușoare sunt stabilite de legele Curții Generale sau de Amsambul Legislativ corespunzător Comunității Autonome sau de convențiile colective, în următoarele circumstanțe: a) încălcarea legii din motive de grabă sau neatenție; b) gravitatea daunelor aduse interesului public, patrimoniului sau bunurilor administrației sau cetățenilor; c) denigrarea imaginii publice a administrației. [7, art. 85]

Astfel, nici în dreptul muncii (cu excepția Belgiei), nici în dreptul administrativ, nu există o listă exhaustivă a abaterilor disciplinare, pentru săvârșirea caror funcționarii vamali sunt pasibili de răspundere disciplinară. În multe privințe, lista sancțiunilor disciplinare aplicate angajaților și funcționarilor vamali, care confirmă natura complexă a acestui tip de răspundere legală, coincide. În plus, față de principalele sancțiuni disciplinare (mustrarea; diminuarea drepturilor salariale; suspendarea dreptului de avansare în gradele de salarizare; destituirea din funcție), se aplică, de asemenea, măsuri disciplinare suplimentare, care poartă un caracter material.

Tipurile de sancțiuni disciplinare sunt descrise detaliat de către legislația străină, și cele mai multe dintre ele au un impact nu numai asupra conștiinței funcționarului public atras la răspundere disciplinară, dar, de asemenea, și asupra intereselor patrimoniale și de serviciu. De exemplu, în Franța, [10, art. 66], care reglementează serviciul central de stat (public), sancțiunile disciplinare,

aplicabile angajaților, sunt împărțite în patru grupe:

- 1) avertisment și mustrare;
- 2) excluderea din lista candidaților pentru promovarea în post, reducerea categoriei de calificare, suspendarea temporară (pe termen scurt) din serviciu pentru o perioadă de până la 15 zile; transferul oficial la o altă muncă;
- 3) retrogradarea în rang; suspendarea temporară (pe perioada îndelungată) din funcție pentru o perioadă de la șase luni până la doi ani;
- 4) pensionarea impusă; concedierea.

În plus față de sancțiunile principale, pot fi aplicate și sancțiuni complementare, cum ar fi excluderea din lista de promovare. Astfel, un funcționar public poate fi sancționat sub forma privării de pensie și în perioada aflării deja la pensie [10, art. 72]. Lista sancțiunilor disciplinare enumerate ne permite să afirmăm, că majoritatea sunt de natură oficială, deoarece rețin avansarea în funcție sau privează angajații de oportunitatea de a-și continua serviciul. Lista largă de sancțiuni permite de a alege diverse variantele de sancțiuni, fără a recurge la rigiditate excesivă, folosind cât mai mult posibil elemente de blândețe în aplicarea lor, inclusiv amânarea executării pedepsei.

Concomitent este de menționat, că un dezavantaj al Legii franceze este lipsa de legătură între abateri și măsurile disciplinare, ceea ce poate duce la faptul că, pentru aceeași încălcare, angajatul poate fi supus diferitor sancțiuni. Astfel, severitatea pedepselor în Franța este controlată de către instanțele judecătorești.

Nu mai puțin interesant este experiența Germaniei, în cazul în care Legea federală disciplinară din 9 iulie 2001, definește cinci măsuri disciplinare:

- 1) observație în formă scrisă;
- 2) amendă;
- 3) reducerea salariului;
- 4) retrogradare în funcție;
- 5) concediere.

În cazul amenizii - poate ajunge la mărirea salariului lunar. Reducerea salariului poate ajunge până la o cincime din salariu și să dureze până la 3 ani. Trebuie remarcat faptul, că funcționarul public în această perioadă nu poate fi premiat. În cazul funcționarilor care sunt la pensie, se aplică două măsuri disciplinare: reducerea pensiilor și refuzul de a plăti pensia. Astfel, sancțiunile disciplinare aplicate funcționarilor publici din Germania afectează în principal interesele materiale ale

angajatului, iar în unele cazuri - interesele de serviciu. Un aspect important în contextul problemei investigate este faptul că funcționarii vamali – oficialii germani au un sistem larg de privilegii și garanții, inclusiv după pensionare. La rândul lor, comiterea de abateri disciplinare atrage consecințe grave, care este un fel de mecanism de descurajare a funcționarilor de la comiterea actelor ilicite, astfel reglementarea detaliată a răspunderii disciplinare joacă un rol de stimulare eficient și servește pentru a îmbunătăți eficiența puterii. [4]

Concluzii. Ca urmare a cercetărilor efectuate putem afirma cu certitudine că răspunderea administrativ-disciplinară a funcționarului vamal poate fi definită ca aplicarea față de el a măsurilor disciplinare pentru acțiuni culpabile sau inacțiune. Răspunderea administrativ-disciplinară a funcționarilor vamali presupune aplicarea față de acești angajați a sancțiunilor disciplinare, întruchipate în normele administrativ-juridice pentru diferite abateri disciplinare și a altor tipuri de fraude săvârșite de ofițerii vamali.

Astfel, răspunderea administrativ-disciplinară are ca temei obiectiv abaterile administrative, fără caracter contravențional, reprezentând încălcări, cu vinovăție, ale normelor de drept administrativ. Abaterea administrativă, temei al răspunderii administrativ-disciplinare, constă în neîndeplinirea sau îndeplinirea defectuoasă a obligațiilor care incumbă subiecților subordonate în raporturile juridice de drept administrativ.

Ca propunere de *lege ferenda* venim de a fi incluse în Codul de etică și conduită a funcționarului vamal, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1161 din 20.10.2016, a unei reglementări exacte atât a stimularilor, cât și a sancțiunilor disciplinare care pot atrage răspunderea administrativ-disciplinară a funcționarului vamal în caz de abateri, cu delimitarea răspunderii pentru fiecare abatere disciplinară.

„art.19” Stimulările funcționarului vamal

(1) Pentru îndeplinirea conștiințioasă a serviciului, funcționarul vamal poate fi stimulat prin:

- a) exprimare de mulțumiri;
- b) premiere;
- c) acordarea Diplomei de Onoare a Serviciului Vamal;
- d) decorare cu:
  - crucea „Pentru Merit”, clasele I și II;
  - medaliile „Pentru Serviciu Impe-

cabil”, clasele I, II și III, „Veteran al Serviciului Vamal”, „Aniversarea Serviciului Vamal”, „Pentru Cooperare”, „Pentru Devotament în Serviciu”;

– insignele „Eminent al Serviciului Vamal” și „Funcționar Onorific al Serviciului Vamal”;

e) revocarea înainte de termen a unei sancțiuni disciplinare.

(2) Pentru merite deosebite în exercitarea serviciului, de asemenea pentru exercitarea unor misiuni speciale, funcționarului vamal i se poate acorda gradul special ulterior înainte de termen sau un grad mai înalt decât cel corespunzător funcției deținute.

(3) Pentru profesionalism în exercitarea serviciului sau pentru alte merite deosebite față de Patrie, funcționarul vamal poate fi propus de către director spre a fi decorat cu distincții de stat sau spre a-i fi acordate titluri onorifice ale Republicii Moldova, în conformitate cu legislația în vigoare.

(4) Modelul medaliilor și al insinelor se aprobă de către director, având avizul Comisiei Naționale de Heraldică de pe lângă Președintele Republicii Moldova.

20. Abaterile disciplinare a funcționarului vamal :

(1) Constituie abateri disciplinare:

a) nerespectarea programului de muncă, inclusiv absența sau întârzierea nemotivată la serviciu ori plecarea de la serviciu înainte de ora stabilită în program, admise în mod repetat;

b) intervențiile în favoarea soluționării unor cereri în afara cadrului legal;

c) nerespectarea cerințelor privind păstrarea secretului de stat sau a confidențialității informațiilor de care funcționarul vamal ia cunoștință în exercițiul funcției;

d) refuzul nejustificat de a îndeplini sarcinile de serviciu și dispozițiile conducătorului;

e) neglijența și/sau tergiversarea, în mod repetat, a îndeplinirii sarcinilor de serviciu;

f) acțiunile care aduc atingere prestigiului Serviciului Vamal;

g) încălcarea normelor de etică și conduită a funcționarului vamal;

h) exprimarea sau manifestarea publică a preferințelor politice și favorizarea vreunui partid politic sau vreunei organizații social-politice în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu;

i) încălcarea prevederilor referitoare la obligațiile sale, conflictul de interese și restricțiile stabilite prin lege;

j) încălcarea regulilor de organizare și desfășurare a concursului pentru

ocuparea funcției vacante sau temporar vacante, a regulilor de evaluare a performanțelor profesionale ale funcționarilor vamali;

k) alte fapte considerate drept abateri disciplinare în legislația cu privire la funcția publică și funcționarii publici.

(2) Constituie abateri disciplinare grave, ce conduc la destituirea din funcție, următoarele acțiuni comise intenționat sau din imprudență:

a) acțiunile care contribuie la trecerea bunurilor peste frontiera vamală cu încălcarea legislației vamale, dacă aceste acțiuni nu atrag răspunderea penală;

b) reținerea, primirea spre păstrare și eliberarea bunurilor și a mijloacelor bănești fără perfectarea documentelor în modul stabilit;

c) încălcarea modului stabilit de transmitere, utilizare și păstrare a ștampilei personale, a sigiliilor vamale, a ștampilelor și a documentelor de stricță evidență, având ca urmare pierderea sau utilizarea lor de către persoanele neautorizate;

d) nerespectarea modului stabilit de perfectare a documentelor aferente operațiunilor vamale;

e) divulgarea informațiilor oficiale cu accesibilitate limitată utilizate în activitatea de serviciu, pierderea documentelor, a copiilor autentificate ce conțin asemenea informații;

f) acordarea de servicii prin uzul funcției în schimbul unei remunerații, al unui serviciu sau al altor beneficii;

g) efectuarea de operațiuni vamale în afara orelor de program, în alt loc decât cel stabilit, fără autorizarea directorului, în cazul în care autorizarea era obligatorie și nu a fost acordată;

h) stabilirea incorectă a valorii mărfurilor în vamă, fapt prin care s-a prejudiciat statul în proporții mari;

i) folosirea în scopuri personale a oricăror sume de bani încasați ca taxe vamale ori ca alte taxe, plăți sau mijloace financiare destinate Serviciului Vamal, dacă această acțiune nu atrage răspunderea penală;

j) ofensa adusă unui cetățean și lezarea drepturilor acestuia în timpul efectuării operațiunilor vamale, constatate în urma unei investigații de serviciu, a unei cercetări sau printr-o hotărâre judecătorească definitivă.

21. Pentru comiterea abaterilor disciplinare, funcționarului vamal i se pot aplica următoarele sancțiuni disciplinare:

- a) avertisment;
- b) mustrare;
- c) mustrare aspră;

- d) retrogradarea în funcție cu o treaptă pe un termen de până la 6 luni;
- e) retrogradare cu un grad special pe un termen de până la 1 an;
- f) suspendarea dreptului de a fi promovată în funcție pe o perioadă de 2 ani;
- g) suspendarea dreptului de a fi avansat în trepte de salarizare pe o perioadă de până la 1 an;
- h) destituire din funcție.”

Bibliografie

1. Caraiani Gh., Cazacu C., Vămuirea marfurilor de export-import, București, 1996.
2. Codul Vamal Nr. 1149 din 20.07.2000. Publicat: 23.12.2000 în Monitorul Oficial Nr. 160
3. Condor Ioan, Condor Silvia-Cristina Drept vamal și fiscal, București, 2002.
4. Federal Disciplinary Act of 9 July 2001 BDG (BGBl. I p. 1510).
5. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1161 la 20.10.2016 cu privire la aprobarea Codului de etică și conduită a funcționarului vamal.
6. Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr. 158 din 04.07.2008, Monitorul Oficial al RM nr. 230-232 din 23.12.2008.
7. Legea nr.7/2007 Estatuto Básico del Empleado Público din 12 aprilie 2007.
8. Legea României nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici.
9. Legea Nr. 302 din 21.12.2017 cu privire la Serviciul Vamal. Publicat: 02.03.2018. În Monitorul Oficial Nr. 68-76.
10. Loi du République Française n° 84-53 du 26 janvier 1984 portant disposition statutaires relatives à la fonction publique territoriale <http://www.legifrance.gouv.fr/>
11. Mocanu Victor, Pascalu Inna, Răspunderea administrativă. Universitatea de Studii Europene din Moldova, Chișinău, 2013.
12. Moldovan Aurel Teodor „Drept vamal”, editura C.H.Beck, București 2006.
13. Radu Ghenadie, Drept vamal comunitar. Proiect - Implementarea acordului de parteneriat și cooperare RM-UE, Chișinău 2001.
14. Sîrbu Eduard, Melnic Viorel, Reglementări vamale: Sistemul destinațiilor vamale în Republica Moldova, Combinatul Poligrafic, Chișinău 2009.
15. Tofan Mihaela, Drept vamal, Ed. CH Beck, București 2008.
16. Ursu Viorica, Oleg Canțer, Ion Magu, Schițe de contribuție la monografia de drept vamal, Editura Foxtrot, Chișinău, 2006.
17. Voicu Marin, Drept comunitar, Ed. Universul Juridic, București, 2003.

CZU: 343.23:349.6

RĂSPUNDEREA PENALĂ ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI

Mihnea CERCHEZ,
doctorand, ULIM

REZUMAT

În materia dreptului mediului, în contextul apariției crizei ecologice, începând cu deceniul al patrulea al secolului al XX –lea, se conturează debutul unui proces de conștientizare a oportunității ocrotirii mediului înconjurător. În plan juridic, reacțiile nu au întârziat să apară. Dreptul stabilește regulile de conduită în domeniul mediului, dar și sancțiunile care pot interveni în situațiile în care aceste reguli se încalcă prin săvârșirea de fapte dăunătoare mediului.

Cuvinte cheie: răspundere, infracțiune, sancțiune, mediu, ecologic

SUMMARY

In the field of environmental law, in the context of the ecological crisis, starting with the fourth decade of the 20th century, the onset of a process of awareness of the opportunity of protecting the environment. In legal terms, reactions have not been delayed. The law establishes rules of conduct in the field of the environment, but also the sanctions that may occur in situations where these rules are violated by committing acts harmful to the environment.

Keyword: liability, crime, sanction, environmental, environmental

Introducere. Degradarea mediului înconjurător constituie astăzi una din marile probleme ale omenirii. Mediul este afectat atât de consecințele subdezvoltării cât și a celor dezvoltării excesive. În țara noastră, protecția mediului reprezintă o problemă de interes național, constituind o obligație a autorităților, administrației publice centrale și locale, precum și a tuturor persoanelor fizice și juridice. Nevoia de exploatare, dar și de protecție a componentelor mediului natural (mediul geografic, factori fiziologici, biologici, demografici) au determinat adoptarea unui complex de norme juridice specifice fiecărui stat. În legislația dreptului comunitar au fost adoptate norme juridice privind protecția mediului înconjurător, controlul circulației peste frontiere a deșeurilor periculoase, utilizarea rațională a resurselor umane, protecția speciilor rare de floră și faună, etc. Referitor la noțiunea de „mediu” în viziunea Comunității Europene acesta este definit ca fiind ansamblul elementelor care, în complexitatea relațiilor lor, constituie cadrul, mijlocul și condiția de viață a omului. În literatura de specialitate mediul este văzut ca un ansamblu de factori (naturali sau creați prin activități umane) care acționează asupra condițiilor de viață și existență ale omului. În dreptul in-

tern definiția legală a mediului a fost dată în articolul 1 pct.41 al Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului. Întâlnită în toate ramurile dreptului, noțiunea de răspundere juridică sugerează ideea de sancțiune. Fiind o categorie istorică, răspunderea istorică este o instituție vie care s-a format și a evoluat odată cu societatea umană. În dreptul mediului înconjurător, răspunderea juridică a devenit, sub impactul revoluției tehnico-științifice, o „zonă fierbinte” datorită situației ecologice mondiale afectată grav de consecințele industrializării și automatizării, a exploatarea nerațională a resurselor naturale, precum și alți factori [18].

Este recunoscut faptul că în domeniul protecției mediului și al conservării naturii, rolul cel mai important le revine mijloacelor preventive de tip civil sau administrativ, care sunt guvernate de principiul intervenției minime, în timp ce cele de drept penal au un rol subsidiar. Evoluția spectaculoasă a dreptului mediului înconjurător sub presiunea crizei ecologice generalizate, pe de o parte, și preocupările statelor puternic industrializate de a proteja mediul, pe de altă parte, au pus în evidență insuficiența și ineficacitatea normelor de recomandare pentru protecția mediului, precum și a